

Miljödepartementet

Dnr: M2022/01829

Teknikföretagens referens
Miriam Munnich Vass
Miriam.munnich@teknikforetagen.se

2022-12-15

Teknikföretagens remissvar på Tillväxtanalys rapport: Näringslivets klimatomställning M2022/01829

Inledning

Teknikföretagen företräder svensk tillverkningsindustri. Tillsammans står våra 4 300 medlemsföretag för en tredjedel av Sveriges export. Gemensamt för våra medlemsföretag är att de utvecklar varor och tjänster i världsklass och att nästan all försäljning sker i global konkurrens. Teknikföretagens medlemmar har lösningarna på många av de miljö- och klimatutmaningar världen står inför. För att de ska kunna fortsätta bidra till en hållbar omställning är det av yttersta vikt att de lagar och regelverk som tas fram stärker deras konkurrenskraft.

Teknikföretagen tackar för möjligheten att yttra oss om förslagen i Tillväxtanalys rapport **Näringslivets Klimatomställning** och vill skicka med följande synpunkter.

Teknikföretagen anser att Tillväxtanalys rapport som innehåller 47 förslag för att ställa om det svenska näringslivet brister i flera delar. Först och främst saknar rapporten ett helhetsperspektiv på lång sikt. Analysen borde identifiera hur olika sektorer bidrar till klimatomställningen idag och hur de kan bidra på ett kostnadseffektivt sätt framöver. En sådan analys bör sedan ligga till grund för förslag till ytterligare styrning. I stället läggs förslag som är spretiga och många av dem är nya utredningar. Givetvis behövs analyser innan man inför ny styrning, men dessa hade kunnat förberedas av de involverade myndigheterna under tiden så att mer konkreta förslag på styrmedel eller åtgärd hade kunnat presenterats i rapporten.

Teknikindustrin vill bidra till klimatmålen

Det är viktigt för svensk teknikindustris konkurrenskraft nu och i framtiden, att landets klimatpolitik är ambitiös och långsiktig. De grundläggande förutsättningarna för att åstadkomma det är långsiktiga politiska ramverk med tydliga målsättningar, samt breda och kostnadseffektiva styrmedel som möjliggör i stället för detaljstyr produktionen av varor, tjänster och tekniska lösningar.

Sverige har högt ställda klimatmål. EU:s klimatpolitik ligger dock numera inte långt ifrån vår ambitionsnivå. Det innebär att vi inte behöver ha så mycket mer styrning än den som kommer från EU om vi inte vill behålla vår ledande position. Styrmedelspaketet "Fit for 55" som är under förhandling inom EU innehåller en rad olika styrmedelsförslag som ska ta EU till målen och även bidra till de svenska målen. I nuläget finns det ett utsläppsgap i Sverige för att nå de svenska

2030-målen, vilket betyder att mer styrning är att vänta om regeringen avser att uppfylla målen. Ytterligare svensk styrning behöver vara både effektiv för det globala klimatet och utformat på ett kostnadseffektivt sätt, så att industrins konkurrenskraft stärks.

Svensk industri har påbörjat omställningen och ser stora möjligheter att fortsätta ställa om och producera fossilfria produkter, tjänster och tekniska lösningar för att bidra till att möjliggöra omställningen både på hemmaplan och globalt. Redan idag producerar näringslivet varor som minskar de globala koldioxidutsläppen med 26 miljoner ton varje år, vilket är mer än hälften av de årliga svenska utsläppen (Material Economics, 2021). Denna siffra har stor möjlighet att öka om politiken stöttar inriktningen med hjälp av väl utformad klimat- och energipolitik.

Från teknikindustrins perspektiv vill vi se att vår nya regering framför allt arbetar aktivt med följande områden:

1. Elektrifieringen av industrin, transportsektorn och samhället i stort,
2. Energieffektivisering i hela samhället,
3. Transportsektorns klimatomställning,
4. Infrastruktursatsningar och digitalisering.

Elektrifiering

Det absolut viktigaste för att kunna genomföra klimatomställningen är att fortsätta elektrifiera industrin och samhället i stort. Till 2045 kommer Sverige behöva minst dubbelt så mycket elenergi som idag dvs det behöver kunna leverera 300 TWh eller mer. För att åstadkomma detta krävs en rad åtgärder från regeringen och tillhörande myndigheter. Det finns 67 viktiga punkter i elektrifieringsstrategin som behöver komma i gång.

Från industrins perspektiv behöver regeringen och dess myndigheter säkerställa en robust och fossilfri elförsörjning där elen finns tillgänglig där och när den behövs till konkurrenskraftiga och rimligt stabila priser.

Idag har vi brister i elnäten och oklara förutsättningar för elproduktionens framtid, vilket innebär att Sverige inte är väl förberett för den elektrifiering som väntas bli nyckeln i den svenska och globala klimatomställningen. Ett energipolitiskt omtag krävs därför för att få nödvändiga investeringar på plats.

För att bygga ett dubbelt så stort elsystem behövs alla fossilfria kraftslag och dessa behöver stöttas på ett teknikneutralt sätt. Det nya elsystemet kommer bli annorlunda än historiskt eftersom moderna tekniker nu finns och nya lösningar kontinuerligt utvecklas. I utbyggnaden av det nya systemet ska flexibilitet och digitala lösningar byggas in från början så att icke-planerbar produktion i kombination med lagring och nya energislag får en naturlig del i systemet. För detta krävs en ordentlig utredning om elmarknadens design så att rätt incitament finns på plats.

Regeringen måste även jobba med acceptansen i samhället för mer elproduktion och elnät, snabbare tillståndsprocesser, kompetensförsörjning samt forskning och utveckling för fortsatt teknisk utveckling.

Teknikföretagen har tidigare överlämnat en lista med prioriteringar till regeringen när det gäller elektrifieringen. Vi finns även lätt tillgängliga för att utveckla våra ståndpunkter.

Energieffektivisering

För att klimatomställningen ska underlättas krävs energieffektivisering. Både Sverige och EU har mål för detta. Teknikföretagen stödjer målsättningarna om energieffektivisering. Effektivare produktion bidrar till den globala klimatomställningen på olika sätt och till ökad konkurrenskraft. Dessutom har många av våra medlemmar utvecklat de moderna och digitala lösningar som behövs för att effektivisera el- och värmeförbrukningen i samhället. Med dagens mycket höga elpriser i framför allt södra Sverige finns nu goda incitament för att vidta åtgärder för att energieffektivisera, sektor koppla och öka tillvaratagandet av spillvärme. Teknikföretagen ser dock att det saknas incitament för att få till fler och snabbare investeringar i effektiviserande teknik och sektors kopplingar.

Valet av alternativa styrmedel behöver utredas och Teknikföretagen kommer att analysera olika stöd-alternativ för energieffektivisering. Exempel på stödåtgärder är investeringsbidrag, "Energikliv", skattelättnader, omvända auktioner, etc. Sannolikt behövs även kompletterande styrning till ett stödsystem i form av kunskapshöjande åtgärder. Bland annat behövs det mer information och en betydligt högre kompetens kring olika tekniska lösningar och hur dessa bäst passar in i befintliga system. Teknikföretagens medlemmar har lösningar som är klara att användas och som kan spara stora volymer el och värme. Det handlar om mycket effektiva motorer, värmeväxlare, pumpar, digitala, smarta och flexibla lösningar mm.

Just nu pågår utredningen av "Vita certifikat" (Dir. 2021). Teknikföretagen bidrar till utredningen, men anser att systemet inte bör implementeras eftersom det kommer att leda till högre elkostnader, vilket inte är lämpligt i dagsläget när vi redan har höga elpriser. Certifikatsystemet ser också ut att kunna bli administrativt krångligt och i nuläget inkluderas flera olika syften med styrmedlet, vilket gör att kostnadseffektiviteten i styrningen sjunker väsentligt.

Transportsektorns klimatomställning

Sverige har ett mer ambitiöst klimatmål för transportsektorn till 2030 än övriga EU. Vill vi leva upp till målet behövs mer styrning än den som kommer från EU. I regeringens budget aviseras att man vill minska inblandningen av biobränslen genom reduktionsplikten till EU:s miniminivå. Detta för att sänka kostnaderna för bensin och diesel vid pump. Den här förändringen av reduktionsplikten gör det svårare att nå klimatmålet i transportsektorn och minskar incitamenten för att investera i effektivare och eldrivna fordon. Dessutom ökar riskerna för de som investerat stora summor i att producera biobränslen i Sverige.

Teknikföretagen tycker att det är viktigt att vår nya regering bekräftar att man står fast vid klimatmålet för transportsektorn till 2030 och kompletterar existerande styrning med ett nytt styrmedel eller höjer ambitionerna i de som redan finns. Ytterligare styrning måste vara effektiv i att minska utsläppen i ett globalt perspektiv och mer kostnadseffektiv än reduktionsplikten. Utan ytterligare styrning kommer transportmålet sannolikt inte att kunna nås. Eventuellt kommer det nya handelssystemet på EU-nivå, ETSII som omfattar transportsektorn, att kunna bidra till målet men inte helt ersätta ambitionsminskningen i reduktionsplikten. Om och när ETSII implementeras och omfattar transportsektorn finns det inte längre klimatskäl till att behålla svenska styrmedel för transportsektorn. Detta beror på att utsläppen flyttar till ett annat land inom utsläppsbubblan när Sverige minskar sina utsläpp.

Infrastruktursatsningar inklusive digitalisering

Svensk industri exporterar en majoritet av sin produktion. För att kunna bibehålla sin konkurrenskraft och verksamhet i Sverige är det viktigt med en robust och hållbar infrastruktur över hela landet. Tyvärr är underhållet eftersatt, både vad gäller vägar och järnvägar. Underhållsskulden idag är 70 miljarder kronor och beräknas stiga till 137 miljarder kronor 2033 om den nuvarande nationella planen hålls.

En elektrifierad transportsektor kommer att bidra både till klimatmålen och ytterligare främja innovationskraften i svensk industri, till nytta för framtida export och sysselsättning. Det är därför viktigt att utvecklingen av elinfrastrukturen och transportinfrastrukturen kopplas ihop.

Trafikverket måste prioritera att färdigställa projekt i högre takt innan nya projekt påbörjas – ingen har nytta av en halv väg. Det är samtidigt viktigt att planeringen av Sveriges infrastruktur beaktar nya industrier och fabriker på nya platser. Här är det viktigt att säkerställa godstransporter, men också persontrafik för att kunna attrahera kompetent personal.

Den elektroniska infrastrukturen (dvs bredbandsnäten och 5G) är kärnan i digitaliseringen. Näten omfattar allt från kanalisationsrör, fiber och mobilmaster till de mjukvarubaserade systemen som knyter ihop nätens olika delar och skapar dataflöden.

Generellt sett har Sverige en god tillgång till såväl trådbundet som trådlöst bredband. Företag från norr till söder, i städer såväl som på landsbygden behöver kunna vara uppkopplade för att dra nytta av de möjligheter som digitaliseringen innebär. Detta blir särskilt tydligt genom att fler maskiner och produkter digitaliseras och kopplas samman. Särskilt tillgången till 5G innebär helt nya möjligheter för industrin.

Med ökad digital användning kommer också ett ökat beroende. När bredband blir lika viktigt som elektricitet får störningar och avbrott stora konsekvenser. Hur de elektroniska näten byggs är avgörande för kvaliteten. Robusthet och redundans, det vill säga att bredbandet är byggt för att motstå yttre påfrestningar och att den digitala trafiken kan ta alternativa vägar, är hörnstenar. Kontinuerliga investeringar krävs för att bygga bort flaskhalsar, minska sårbarheten och säkerställa friktionsfri användning från stamledningarna hela vägen ut i kapillärerna.